

HET HEROISCH EINDE VAN EEN GROTE JAGER STERCORARIUS SKUA

The heroic death of a Great Skua Stercorarius skua

Op 14 oktober 1989 werd om 14.00 uur tijdens een zee-rekting op de Hondsbossche Zeewering bij Camperduin plotseling vlakbij een Grote Jager *Stercorarius skua* ontdekt, die met een flitsend snelle duikvlucht neerdook op een 1e kj Zilvermeeuw *Larus argentatus* die op het strand zat. De jager greep de meeuw bij het nekvel en trachtte zijn prooi te doden op dezelfde wijze die zo plastisch werd beschreven door o.a. Winter (1988). Uiteraard keken de waarnemers geboeid toe zonder de intentie in dit natuurgebeuren ingrijpend op te treden. Op een gegeven ogenblik werd het evenwel duidelijk, dat de Grote Jager geen echte vorderingen maakte met het overmeesteren van de meeuw. Vrijwel roerloos zat hij op de rug van de meeuw, met de snavel nog steeds de nek vasthoudend, maar van de aanvankelijk felle pikkende bewegingen was niet veel meer te merken. Ook het tegenspartelen van de meeuw was verwaarloosbaar en in feite was het schouwspel gereduceerd tot een vrijwel onbeweeglijke klomp vogels die ineengestremd op het strand zat. Bij nadere beschouwing bleek dit toe te schrijven te zijn aan het feit dat beide vogels tijdens de worsteling in één van die zo typische schuimlagen, die in deze tijd van eutrofiëring zo frequent op het strand worden aangetroffen, verzeild geraakt waren. Hierdoor was hun verenkleed zowel bevuild als bevochtigd geraakt. De inmiddels naar het strand afgedaalde waarnemers hadden intussen bovendien opgemerkt dat de Grote Jager een ring droeg. De vogels, die nauwelijks oog meer hadden voor hun omgeving,

konden tot op een paar meter worden benaderd zonder dat dat enige reactie bij hen teweeg bracht, zodat werd besloten te trachten de jager te vangen om de ring af te lezen. Ofschoon bij deze actie de jager wel degelijk zijn prooi los liet, was het vangen geen enkel probleem, daar hij met zijn doorweekte vleugels niet weg kon vliegen en hem eveneens de kracht ontbrak om lopend naar zee te ontkomen. De meeuw was er vermoedelijk nog slechter aan toe. Deze bleef liggen en zijn nek was helemaal kaal gebeten. De jager droeg een IJslandse ring (ringnummer Reykjavik 237845) en bleek afkomstig te zijn uit Kvísker in ZO-IJsland (63°59' N en 16°26' W) op 1746 km afstand van Camperduin. Hier was de vogel geringd als niet vliegvlug kuiken op 2 juli 1984. Op dit ogenblik hadden we kunnen beslissen meeuw en jager naar een vogelopvangcentrum te brengen, maar we vonden dat we nu al wel voldoende in de natuurlijke loop der dingen hadden ingegrepen en besloten beide vogels tezamen achter te laten op een uit de wind gelegen hoek aan het begin van de zeevering. Dan zou de jager op kunnen drogen en vervolgens wellicht nieuwe krachten opdoen door het alsnog afmaken en opeten van de ongelukkige Zilvermeeuw.

Het lot beschikte echter anders. De volgende ochtend werd bij het inspecteren van de plek waar beide vogels achtergelaten waren de Grote Jager niet meer aangetroffen, terwijl de Zilvermeeuw er nog wel was, nog altijd levend. Later, iets na het middaguur bleek ook de meeuw verdwenen te zijn. Deze bleek naar het vogelopvangcentrum in Petten te zijn gebracht, waar hij bijna direct stierf. De jager werd op de middag van dezelfde dag, 15 oktober, uitgeput aangetroffen op het strand bij Bergen aan Zee, 4 km zuidelijker. Ook over hem ontfermden zich mensen van het vogelopvangcentrum te Petten, maar ondanks hun goede zorgen overleed de vogel nog dezelfde dag. De ring werd ook door de mensen in Petten teruggemeld, nog onwetend van ons avontuur op de voorafgaande dag, terwijl ze het lijk van de jager ter beschikking stelden van het Zoölogisch Museum van het Instituut voor Taxonomische Zoölogie (ITZ) te Amsterdam. Zo kwam op tragische maar niet onheldhaftige wijze een eind aan het leven van een volwassen, vijf jaar oude Grote Jager.

Vanuit het ITZ kwam nog een aantal gegevens naar voren tijdens de sectie van de jager. De vogel was van het mannelijk geslacht met testes van 8 x 2 mm, een vleuggellengte van 388 mm, een tarsus van 65.0 mm en een snavelengte van 49.9 mm. Het gewicht bedroeg 812 gram, extreem weinig voor een adult mannetje (het normale gewicht van een mannetje in de broedtijd op IJsland bedraagt 1210-1410 g; Cramp 1983) en de conditie werd dan ook gekenmerkt als mager. De vogel vertoonde rui aan kop en hals en de maag was leeg. De rechtervleugel vertoonde een oude botbreuk, mogelijk gebroken door een kogeltje (dat overigens niet kon worden gevonden) en de organen zagen er gezond uit. Een doodsoorzaak, behalve dan vermoedelijk verhogering, kon daar niet met zekerheid worden vastgesteld.

Dit verhaal laat, zij het uitsluitend anecdotisch, zien dat een vogel die om wat voor reden dan ook zich niet goed op conditie heeft weten te houden ertoe kan

komen een soort wanhoopsparing te doen om in één klap zijn acute voedseltekort op te heffen, in dit geval door het trachten te bemachtigen van een grote prooi. Dat een dergelijke wanhoopsparing, wellicht als gevolg van een wat afgenomen trefzekerheid, niet altijd het gewenste resultaat oplevert, heeft onze Grote Jager helaas wel op erg pijnlijke wijze moeten ervaren.

Met dank aan R. Costers en A. Gronert uit Petten, H. van Brandwijk en Mw. T.G. Prins uit Amsterdam en het Vogeltrekstation in Heteren.

Summary On 14th October 1989 at the Hondsbossche near Camperduin, Noord-Holland, a Great Skua was seen attacking a juvenile Herring Gull with the apparent intention of killing it. The victim was pressed down to the beach, while the skua was stabbing it in the neck. When both birds got fouled by a layer of organic foam present at the tideline, it was found that neither of them was able to fly off at our approaching and since the skua was wearing a ring, the birds were caught. The Great Skua turned out to be a five-year old individual ringed at Kvisker (63°59'N, 16°26'W), Iceland. The birds were left together in a sheltered corner of the dike. The next morning the skua had disappeared, only to be found in an exhausted state at the beach of Bergen, 4 km more to the south. Later on the bird died and the body was analyzed at the Zoological Museum of Amsterdam. It was a male in a very poor weight and fat condition with an empty stomach and an old bone fracture in the wing, probably caused by shooting. The story suggests that a bird in a poor physical condition may sometimes make a desperate and costly attempt to obtain an amount of food, large enough to overcome its present needs at once. In the case of our Great Skua, this last attempt, possibly because of a reduced killing efficiency, did not turn out well, and was the probable cause of its final exhaustion and death.

Cramp S. 1983. Birds of the Western Palearctic, IV. Oxford Univ. Press, Oxford.

Winter C. 1988. Grote Jager *Stercorarius skua* vermoordt Zilvermeeuw *Larus argentatus* op gruwelijke wijze. Sula 2(2):56-58.

Maarten Platteeuw, Nick F. van der Ham, Club van Zeetrekwaarnemers, Alkmaar.